

ПОСІБНИК ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ ІЗ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

За загальною редакцією *Т. В. Курман і Т. В. Лісової*

Харків
«Право»
2024

УДК 349.41(477)(076)
П61

Авторський колектив:

*В. І. Гордєєв, Д. М. Данілік, І. В. Ігнатенко, Л. В. Лейба, Т. В. Лісова,
С. В. Шарапова, М. В. Шульга*

Посібник для підготовки до іспиту із земельного права / [В. І. Гордєєв, Д. М. Данілік, І. В. Ігнатенко та ін.] ; за заг. ред. Т. В. Курман і Т. В. Лісової. – Харків : Право, 2024. – 280 с.

ISBN 978-966-998-617-7

Посібник містить перелік питань, які виносяться на іспит із земельного права, і найбільш важливу інформацію, яку необхідно висвітлити при складанні іспиту, зокрема визначення земельно-правових понять, їх головні ознаки та особливості.

Посібник стане в нагоді читачам, які цікавляться сучасним станом земельного законодавства.

УДК 349.41(477)(076)

ISBN 978-966-998-617-7

© Гордєєв В. І., Данілік Д. М., Ігнатенко І. В. та ін., 2024
© Видавництво «Право», 2024

Передмова.....	3
1. Поняття земельного права як самостійної галузі права.....	4
2. Предмет земельного права.....	5
3. Принципи земельного права та їх характеристика.....	6
4. Метод правового регулювання земельних відносин.....	9
5. Співвідношення земельного права із суміжними галузями права та його місце у вітчизняній системі права.....	11
6. Функції земельного права.....	12
7. Структура та система земельного права.....	13
8. Поняття, особливості та етапи здійснення сучасної земельної реформи.....	14
9. Джерела земельного права: поняття, особливості та їх класифікація.....	16
10. Основні положення Конституції України як головного джерела земельного права	19
11. Закони як джерела земельного права.....	21
12. Специфіка підзаконних нормативно-правових актів як джерел земельного права	23
13. Місце висновків та рішень Конституційного Суду України в системі джерел земельного права	24
14. Рішення Європейського суду з прав людини в системі джерел земельного права	27
15. Правові позиції Верховного Суду як джерело земельного права	29
16. Поняття та особливості земельних правовідносин	32
17. Структура земельних правовідносин.....	32
18. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин	33
19. Поняття та зміст управління у галузі використання, охорони та відновлення земель	34
20. Система органів управління у галузі використання, охорони та відновлення земель	36
21. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру.	40

22. Функції управління у галузі використання, охорони та відновлення земель	42
23. Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних одиниць	44
24. Землеустрій	46
25. Контроль за використанням та охороною земель	48
26. Планування використання та охорони земель	50
27. Моніторинг земель	51
28. Загальна характеристика Державного земельного кадастру	53
29. Система органів, що здійснюють ведення Державного земельного кадастру	55
30. Зміст Поземельної книги.....	57
31. Повноваження державного кадастрового реєстратора	60
32. Порядок здійснення державної реєстрації з емельних ділянок	61
33. Система органів, що здійснюють державну реєстрацію земельних прав.....	68
34. Порядок здійснення державної реєстрації земельних прав.....	71
35. Підстави державної реєстрації земельних прав.....	76
36. Інформаційна взаємодія органу, що здійснює ведення Державного земельного кадастру, та органу державної реєстрації прав на нерухоме майно.....	78
37. Поняття, види та особливості прав на землю	80
38. Процедура встановлення та зміни цільового призначення земель	82
39. Процедура виникнення права на земельну ділянку у разі набуття права на жилий будинок, будівлю або споруду	86
40. Процедура набуття прав на землю на конкурентних засадах.....	89
41. Поняття права власності на землю.....	97
42. Зміст права власності на землю.....	99
43. Форми права власності на землю	101
44. Особливості права власності на землю Українського народу	104
45. Особливості права державної власності на землю	106
46. Особливості суб'єктно – об'єктного складу права комунальної власності на землю	108

47. Особливості суб'єктно-об'єктного складу права приватної власності на землю	110
48. Особливості володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою на праві спільної часткової власності ..	113
49. Особливості володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою на праві спільної сумісної власності	115
50. Особливості суб'єктно – об'єктного складу права власності на землю іноземних держав.....	115
51. Підстави та порядок виникнення права державної власності на землю	116
52. Підстави та порядок виникнення права комунальної власності на землю	118
53. Підстави та порядок виникнення права приватної власності на землю	121
54. Особливості формування земельної ділянки як об'єкта цивільних прав.....	124
55. Права та обов'язки власників земельних ділянок	126
56. Припинення права власності на землю	128
57. Особливості юридичної природи ринкового обігу земельних ділянок	130
58. Поняття ринкового обігу земельних ділянок.....	133
59. Правове забезпечення ринкового обігу земельних ділянок ...	134
60. Перспективи розвитку ринкового обігу земельних ділянок ..	136
61. Право землекористування: поняття, сутність	139
62. Класифікація права землекористування.....	140
63. Суб'єкти права постійного землекористування	141
64. Об'єкти права постійного землекористування	143
65. Порядок надання земельних ділянок у постійне користування.....	144
66. Припинення права постійного землекористування.....	149
67. Поняття оренди землі	150
68. Юридичні ознаки оренди землі	152
69. Поняття договору оренди земельної ділянки.....	154
70. Особливості договору оренди земельної ділянки	155
71. Права орендодавця та орендаря земельної ділянки	157
72. Обов'язки орендодавця та орендаря земельної ділянки	160

73. Особливості виникнення права землекористування на умовах оренди	161
74. Специфіка припинення права оренди земельної ділянки.....	162
75. Особливості розірвання договору оренди земельної ділянки	164
76. Особливості оренди земельних ділянок для створення індустріальних парків.....	166
77. Особливості використання земельної ділянки для здійснення концесійної діяльності	167
78. Речові та зобов'язальні права на землю.....	170
79. Права землекористувачів	171
80. Обов'язки землекористувачів	173
81. Поняття та класифікація обмежень прав на землю.....	174
82. Сутність права обмеженого землекористування: суперфіцій та емфітевзис	176
83. Добросусідство	178
84. Особливості права на сервітутне користування чужою земельною ділянкою.....	180
85. Поняття та класифікація гарантій прав на землю	184
86. Форми та способи захисту прав на землю	186
87. Особливості відшкодування збитків власникам земельних ділянок і землекористувачам	188
88. Поняття земельних спорів та їх класифікація.....	190
89. Органи, що вирішують земельні спори	193
90. Поняття правової охорони земель та її зміст	198
91. Суб'єкти правової охорони земель	200
92. Об'єкти правової охорони земель	202
93. Рекultyвація земель	204
94. Консервація земель.....	206
95. Поняття юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства.....	210
96. Види юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства.....	211
97. Особливості юридичної відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки.....	214

98. Правовий режим земель.....	216
99. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.....	218
100. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.....	221
101. Особливості фермерського землевикористання.....	225
102. Землі фермерського господарства	227
103. Особливості землевикористання сільськогосподарських кооперативів.....	229
104. Особливості правового статусу громадян як суб'єктів сільськогосподарського землевикористання	231
105. Особливості використання та розпорядження земельними ділянками, розташованими у масиві земель сільськогосподарського призначення.....	233
106. Поняття та склад особливо цінних земель	236
107. Поняття земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	237
108. Склад земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	238
109. Поняття земель оздоровчого призначення.....	240
110. Поняття земель рекреаційного призначення	241
111. Склад земель рекреаційного призначення	243
112. Поняття та склад земель історико-культурного призначення.....	244
113. Особливості правового режиму земель у межах населених пунктів.....	245
114. Поняття і склад земель житлової та громадської забудови.....	246
115. Правове забезпечення зонування земель.....	248
116. Поняття та склад земель лісогосподарського призначення	250
117. Правові форми використання земель лісогосподарського призначення	252
118. Землі водного фонду: поняття та склад.....	253
119. Правові форми використання земель водного фонду	255
120. Особливості правового режиму земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення.....	257

121. Поняття та склад земель промисловості	259
122. Поняття та склад земель транспорту	261
123. Поняття та склад земель електронних комунікацій	265
124. Поняття та склад земель енергетики	266
125. Правовий режим земель енергетики.....	268
126. Поняття та склад земель оборони. Особливості їх правового режиму.....	270

Навчальне видання

**Гордєєв Володимир Іванович,
Данілік Дар'я Михайлівна,
Ігнатенко Ірина Володимирівна
та ін.**

**ПОСІБНИК
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
ДО ІСПИТУ
ІЗ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА**

За загальною редакцією *Т. В. Курман* та *Т. В. Лісової*

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

Підписано до друку 29.11.2023.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 16,3. Обл.-вид. арк. 14. Тираж 100 прим.
Вид. № 3254

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80, Харків, 61002, Україна
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. +38 (057) 717-28-80
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 5748 від 06.11.2017